

วิธีการสั่งพิมพ์เอกสารคู่มือการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใส
สำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1. สั่งพิมพ์เอกสารหน้าหลัง
2. พิมพ์เอกสารเป็นชุด 1 แผ่น 4 หน้า แล้วนำมาต่อกันจนครบทุกแผ่น
3. จากนั้นนำเอกสารทั้งหมดมาประกอบเป็นรูปเล่ม

.
** หากมีข้อสงสัยในการจัดพิมพ์เอกสารติดต่อที่ ส่วนงานพัฒนาระบบสารสนเทศฯ
(คุณอิศเรศ , คุณปศิญา เบอร์ 02-282-2013)

คู่มือ

การประเมินเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใส
ของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติ
ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

www.olic.go.th

E-mail : webmaster@olic.go.th

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๘๒๗๐ ๐ ๒๒๘๒ ๒๒๘๓

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๘๗๗๗ ๐ ๒๒๘๑ ๘๕๗๓

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คู่มือ

การประเมินเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใส
ของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติ
ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำ

คู่มือการประเมินเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นภายใต้การดำเนินการเพื่อเผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานของรัฐ โดยเป็นความมุ่งมั่นของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในการที่จะพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐ และการผลักดันให้เกิดการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการของภาคประชาชน

สำหรับเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ปรากฏในคู่มือฉบับนี้ มุ่งเน้นการประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐใน ๓ มิติ คือ มิติการเปิดเผยและการตรวจสอบได้ มิติการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมิติของการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในลักษณะของการจัดเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลข่าวสาร เอกสาร หลักฐานและระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนที่สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐได้มีการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อรองรับการประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนเกณฑ์การประเมินนั้น มุ่งเน้นการประเมินใน ๒ ลักษณะ คือ การประเมินจากความพร้อมด้านข้อมูลข่าวสาร เอกสาร หลักฐานและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวชี้วัดจำนวน ๔๑ ตัวชี้วัด และการประเมินถึงระดับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน โดยพิจารณาจากระดับความสมบูรณ์ของข้อมูลข่าวสาร เอกสาร และการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีความก้าวหน้าทั้งในด้านความสมบูรณ์ของเอกสารและความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานและประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น

ตามที่ ฯพณฯ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรหลักในการติดตามประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ที่ผ่านมาและต่อมารัฐบาลโดย นายสมัคร สุนทรเวช

ได้มีมติยืนยัน เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มอบหมายให้ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของ
ราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรหลักในการ
ติดตาม ประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐต่อไป ดังนั้น สำนักงาน
คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงมีหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลความ
โปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดกระบวนการผลักดันการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ของประชาชนอันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูล
ข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และแนวนโยบายของรัฐบาลด้านธรรมาภิบาล ที่นำไปสู่
การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมแก่ประชาชน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของ
หน่วยงานภาครัฐที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้อย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
เมษายน ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง
คำนำ

หน้า
ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาของเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัด ความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐	๑
- มาตรฐานความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ คืออะไร	๒
- มาตรฐานความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ มีที่มาอย่างไร	๒
- มาตรฐานความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ มีความสำคัญอย่างไร	๔
- มาตรฐานความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานอะไรบ้าง	๕
- การประเมินเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงาน ภาครัฐทำได้อย่างไร	๑๐
- หน่วยงานใดมีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลเกณฑ์มาตรฐาน และตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ	๑๓
- การประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงาน ภาครัฐมีความแตกต่างจากการประเมินผลของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร	๑๔
- หน่วยงานของรัฐควรมีแนวทางการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน และตัวชี้วัดความโปร่งใสที่กำหนดขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูล ของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ อย่างไร	๑๔

ส่วนที่ ๒ วิธีการประเมินเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใส
หน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ
ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ๑๗

- ชนิดของตัวชี้วัด คำอธิบาย วิธีการประเมิน
และเกณฑ์มาตรฐานประเมิน ๑๘
- มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการจัดหาพัสดุ
(การจัดซื้อจัดจ้าง) ๒๓
- มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการบริหารงาน ๓๕
- มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการให้บริการ
แก่ประชาชน ๔๕
- มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคล ๕๗
- มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการบริหารงบประมาณ ๖๙
- มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการติดตาม
และประเมินผล ๗๙
- มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการเปิดเผยและ
การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ ๘๙

ภาคผนวก แบบประเมินความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐตามเกณฑ์
มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ๑๐๕

ประยุกต์ใช้และเป็นเครื่องมือในการตรวจประเมินและสร้างเกณฑ์เทียบเคียงการปฏิบัติงาน (Benchmark) ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐอันจะส่งให้การพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดินและการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ของภาครัฐและประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและมีความสอดคล้องกับนโยบายการบริหารของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการและสื่อสารสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง ถูกต้อง เป็นธรรม และรวดเร็ว

๑) มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ มีความสำคัญอย่างไร

มาตรฐานความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ โดยเป็นกระบวนการที่หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต สามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้จากทุกฝ่าย รวมทั้งการให้การบริการแก่ประชาชนบนพื้นฐานของความเท่าเทียมและมีมาตรฐานเป็นหนึ่งเดียว

มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มีประโยชน์ทั้งต่อภาคประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

๑) ประโยชน์ต่อภาคประชาชน

- ๑) ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วในการรับบริการด้านข้อมูลข่าวสารและกระบวนการทำงานอื่นๆ จากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ
- ๒) สามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
- ๓) สามารถตรวจสอบข้อมูลข่าวสารและกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐได้
- ๔) มีความเข้าใจและมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและสังคม
- ๕) สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะการใช้ช่องทางผ่าน พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ส่วนที่ ๑
ความเป็นมาของเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ
ที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๑๑ **มาตรฐานความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ คืออะไร ?**

มาตรฐานความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ คือ เกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในด้านการบริหารจัดการที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการดำเนินการที่สามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้ทั้งในเชิงข้อมูลและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ

๑๒ **มาตรฐานความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ มีที่มาอย่างไร**

มาตรฐานความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินโดยใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมสิทธิการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการของประชาชน รวมทั้งเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันให้เกิดกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ที่นำไปสู่การบริหารราชการแผ่นดินที่มีความโปร่งใส โดยเฉพาะการส่งเสริมการรับรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและกระบวนการดำเนินการของภาครัฐ

ประกอบกับมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๙ (สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) ที่เห็นควรให้นำเรื่องการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหนึ่งในตัวชี้วัด (KPI) ประสิทธิภาพของหน่วยงานของรัฐทุกแห่งเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเป็นการสนับสนุนการบังคับใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ นายกรัฐมนตรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มอบหมายให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรหลักในการติดตามประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ และต่อมารัฐบาลโดย นายสมัคร สุนทรเวช ได้มีมติยืนยัน เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มอบหมายให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรหลักในการติดตาม ประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐต่อไป

ในปี ๒๕๕๐ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานสำนักปลัดนายกรัฐมนตรี ได้ริเริ่มศึกษาและจัดทำ “โครงการกำหนดมาตรฐานความโปร่งใสและเกณฑ์การประเมินของหน่วยงานภาครัฐ” มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานความโปร่งใสและตัวชี้วัดในการประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีการศึกษาในหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับกระทรวง กรม หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งผลจากการศึกษาตามโครงการดังกล่าวสามารถกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่สามารถนำไปสู่การขับเคลื่อนเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้มีแนวทางการปฏิบัติและเพื่อให้เกิดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่เหมาะสม นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ รัฐบาล (นายสมัคร สุนทรเวช) ได้มีมติยืนยันมอบหมายให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรหลักในการติดตามประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐต่อไป

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงได้ดำเนินการพัฒนาและเผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้อย่างครบถ้วน เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนำเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสไป

๑๑ มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคล

มาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคล เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการจัดกลไกและระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงาน การพิจารณาระบบการให้คุณและการให้โทษ การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพของบุคลากรในหน่วยงาน รวมทั้งการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติ โดยมีตัวชี้วัดมาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคล ๕ ประการ ได้แก่

๑. การกำหนดหลักเกณฑ์ในการสรรหาและการคัดเลือกบุคลากร
๒. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
๓. การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพของบุคลากรในหน่วยงาน
๔. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงาน
๕. การพัฒนาระบบการให้คุณ ให้โทษ และการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
๖. การประเมินผลการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานในรอบปี

๑๒ มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการบริหารงบประมาณ

มาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงบประมาณ เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการเสริมสร้างความโปร่งใสและเปิดเผยให้เห็นถึงกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำและเผยแพร่แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของหน่วยงาน การจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินการตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี การใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ตรงตามแผนงานและโครงการ รวมทั้งการประเมินผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีตัวชี้วัดมาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงบประมาณ ๕ ประการ ได้แก่

๑. การจัดทำและเผยแพร่แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของหน่วยงาน
๒. การใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ตรงกับแผนงานและโครงการ
๓. การจัดให้มีกลไกการติดตามและตรวจสอบแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี
๔. การสุ่มตรวจการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามระยะเวลาที่กำหนด
๕. การประเมินผลการดำเนินการตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี

๑๓ ประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ

๑) มีข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐

๒) มีแนวทางในการบริหารจัดการภายในองค์กรที่สอดคล้องกับความโปร่งใสที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการดำเนินการที่สามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้ทั้งในเชิงข้อมูลและกระบวนการ

๓) มีเกณฑ์มาตรฐาน ตัวชี้วัด แนวทางการประเมินผล และสามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดดังกล่าว เป็นตัวแบบในการประเมินตนเองภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๔) หน่วยงานภาครัฐสามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใส เป็นแบบประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการตรวจประเมินของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจประเมินตามกฎหมายหรือเพื่อกิจการอื่น

๕) ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการและสามารถพัฒนาระบบกลไกในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพถูกต้อง เป็นธรรม และรวดเร็ว

๑๔ มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐานอะไรบ้าง

มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มีความครอบคลุมแนวคิดและกระบวนการปฏิบัติงานที่แสดงถึงความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยของภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐานความโปร่งใสใน ๗ ด้าน คือ

- ◎ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการจัดหาพัสดุ (การจัดซื้อจัดจ้าง)
- ◎ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงาน
- ◎ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการให้บริการแก่ประชาชน
- ◎ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงานบุคคล
- ◎ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงบประมาณ
- ◎ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการติดตามและประเมินผล
- ◎ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ

◎ มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการจัดหาพัสดุ (การจัดซื้อจัดจ้าง)

มาตรฐานความโปร่งใสด้านการจัดหาพัสดุ (การจัดซื้อจัดจ้าง) เป็นมาตรฐานที่เสริมสร้างกระบวนการเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเชื่อถือให้กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และการสร้างมาตรฐานในการจัดหาพัสดุ (การจัดซื้อจัดจ้าง) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานและชุมชน รวมทั้งเป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงขั้นตอนและกระบวนการจัดหาพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน โดยมีตัวชี้วัดมาตรฐานความโปร่งใสด้านการจัดหาพัสดุ ๖ ประการ ได้แก่

๑. การเผยแพร่กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาพัสดุ
๒. การจัดทำแผนการจัดหาพัสดุประจำปี
๓. การดำเนินการจัดหาพัสดุตามแผนการจัดหาพัสดุ
๔. การกำหนดและการประกาศหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการตัดสินผลการจัดหาพัสดุแต่ละรายการ/โครงการ
๕. การสรุปผลการจัดหาพัสดุในแต่ละรอบเดือน
๖. การประเมินผลการจัดหาพัสดุตามแผนการจัดหาพัสดุในปีงบประมาณ

◎ มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการบริหารงาน

มาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงาน เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ โดยเป็นการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ การนำนโยบายไปปฏิบัติ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนและกระบวนการบริหารจัดการของภาครัฐ โดยมีตัวชี้วัดมาตรฐานความโปร่งใสด้านการบริหารงาน ๕ ประการ ได้แก่

๑. การจัดทำและเผยแพร่โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน
๒. การจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน
๓. การกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
๔. การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี
๕. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของหน่วยงาน

◎ มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการให้บริการแก่ประชาชน

มาตรฐานความโปร่งใสด้านการให้บริการแก่ประชาชน เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่สะท้อนให้เห็นถึงการทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีการเลือกปฏิบัติและการจัดซื้อได้แก่ที่ไม่เป็นธรรม โดยเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการให้บริการ การเลือกใช้ช่องทางการให้บริการที่เหมาะสมกับการให้บริการ รวมไปถึงการประเมินความพึงพอใจของประชาชน โดยมีตัวชี้วัดมาตรฐานความโปร่งใสด้านการให้บริการแก่ประชาชน ๖ ประการ ได้แก่

๑. การกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการให้บริการแก่ประชาชน
๒. การให้บริการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ
๓. การเลือกใช้ช่องทางการให้บริการที่เหมาะสมกับการให้บริการ
๔. การจัดให้มีช่องทางและกลไกในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของประชาชน
๕. การประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ
๖. การจัดทำระบบข้อมูลทางสถิติและสรุปผลการให้บริการแก่ประชาชน

ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเปิดเผย การตรวจสอบได้ และการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของราชการและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของภาคประชาชน ตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๑๒ การประเมินการประเมินความสมบูรณ์ของขั้นตอนและการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

โดยพิจารณาจากระดับความสมบูรณ์ของข้อมูลข่าวสารและขั้นตอนการ ดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในเชิงคุณภาพที่มีความก้าวหน้าในด้านข้อมูลข่าวสาร หลักฐาน และความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และประสิทธิภาพที่ เพิ่มขึ้น ตามตัวชี้วัดทั้ง ๔๑ ตัวชี้วัด

การประเมินในลักษณะนี้ เป็นการประเมินโดยการพิจารณาจากความสมบูรณ์ ของข้อมูลข่าวสาร เอกสาร และขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีความ ก้าวหน้าทั้งในด้านของข้อมูลข่าวสาร เอกสาร และความสามารถในการปฏิบัติงานที่มี มาตรฐานและประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจำแนกตามตัวชี้วัดในแต่ละตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ๕ ระดับและรายชื่อ โดยมีการวัดระดับการปฏิบัติงานที่มีความสอดคล้องกับขั้นตอนและ กระบวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานตามภารกิจนั้นๆ

สำหรับแนวทางการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของ ราชการ (สขร.) มุ่งเน้นการพิจารณาถึงระดับความก้าวหน้าทั้งในด้านความสมบูรณ์ของ ข้อมูลข่าวสาร เอกสารและความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานและประสิทธิภาพที่ เพิ่มขึ้น โดยมีการวัดค่าของความสมบูรณ์ของกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ออกเป็น ๓ ระดับ และมีการให้คะแนนหรือผลการประเมินตามความสมบูรณ์ของข้อมูล ข่าวสาร เอกสาร และการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ

๑๓ มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสด้านการติดตามและประเมินผล

มาตรฐานความโปร่งใสด้านการติดตามและประเมินผล เป็นมาตรฐาน เกี่ยวกับการเปิดเผยให้เห็นถึงระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยเป็น การกำหนดหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงาน การจัดทำมีกลไกการ ตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกที่มีความเป็นอิสระ การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การติดตามและประเมินผล และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตาม และประเมินผลการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีตัวชี้วัดมาตรฐานความโปร่งใส ด้านการติดตามและประเมินผล ๕ ประการ ได้แก่

๑. การจัดทำหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดการติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงานของหน่วยงาน
๒. การจัดทำมีระบบและกลไกการตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่เหมาะสม
๓. การจัดทำมีระบบและกลไกการปฏิบัติการเพื่อรองรับการตรวจ ประเมินจากหน่วยงานภายนอก (External Audit) ที่เป็นอิสระ
๔. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและ ประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
๕. การรายงานผลการประเมินการปฏิบัติงานของหน่วยงานตาม แผนปฏิบัติการประจำปี

๑๔ มาตรฐานความโปร่งใสด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ

มาตรฐานความโปร่งใสด้านการเปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ของราชการ เป็นมาตรฐานในการเปิดเผยและการส่งเสริมสิทธิการเข้าถึงการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของราชการ การจัดระบบและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การ พัฒนาศักยภาพของระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารความโปร่งใส และการ จัดการความรู้ของหน่วยงาน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีตัวชี้วัด ๘ ประการ ได้แก่

๑. การดำเนินการตามมาตรา ๗ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ(การจัดส่งข้อมูลข่าวสารของราชการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา)
๒. การดำเนินการตามมาตรา ๙ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ(การจัดให้มีข้อมูลข่าวสารตามที่กฎหมายกำหนดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้)
๓. การดำเนินการตามมาตรา ๑๑ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ(การจัดหาข้อมูลข่าวสารให้ตามคำขอเฉพาะราย)
๔. การดำเนินการตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ (การปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผยและอาจมีคำสั่งไม่เปิดเผย)
๕. การดำเนินการตามมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ (การปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล)
๖. การจัดระบบและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ
๗. การประเมินผลการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาคประชาชน
๘. การจัดการความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน

๑๑ การประเมินเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐทำได้อย่างไร

การประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มุ่งเน้นการประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐใน ๓ มิติ คือ

- ๑) มิติการเปิดเผยและการตรวจสอบได้
- ๒) มิติของกระบวนการและขั้นตอนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- ๓) มิติของการดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๐

การดำเนินการในมิติทั้ง ๓ นั้น มุ่งเน้นการจัดเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลข่าวสาร เอกสาร หลักฐาน และระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนที่สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐได้มีการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลข่าวสาร หลักฐาน เพื่อรองรับการประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถดำเนินการได้ภายใต้กรอบการประเมินผลที่สามารถวัดผลได้ ซึ่งมีวิธีการประเมินใน ๒ ลักษณะ คือ

๑๒ การประเมินโดยวิธีการตรวจสอบความพร้อมของข้อมูลข่าวสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การประเมินความพร้อมของข้อมูลข่าวสารนี้ เป็นการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ โดยพิจารณาจากความพร้อมด้านข้อมูลข่าวสาร เอกสาร และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการและแสดงหลักฐานเพื่อให้เกิดการเปิดเผยและการตรวจสอบได้ทั้งในเชิงข้อมูลและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับแนวทางการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) มุ่งเน้นการประเมินความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐตามเกณฑ์มาตรฐานความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดขึ้นทั้ง ๗ มาตรฐาน ๔๑ ตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากผลการดำเนินการและความพร้อมของข้อมูลข่าวสาร เอกสาร และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานภาครัฐที่แสดงให้เห็นถึง

- ๑) ขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ
- ๒) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- ๓) การพิจารณาช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนั้นๆ

๔) พัฒนาระบบและกลไกในการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผลของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๕) พัฒนาประสิทธิภาพด้านความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลให้ประชาชนได้บริการข้อมูลข่าวสารที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐ อันเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ

๑๑) หน่วยงานใด มีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ

เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ นายกรัฐมนตรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มอบหมายให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรหลักในการติดตามประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะทำหน้าที่ในการเสริมสร้างความโปร่งใสในระบบราชการ รวมทั้งคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อเปิดกว้างสำหรับผู้สนใจทั้งภาคประชาชน นักเรียน นักศึกษา รวมถึงนักวิชาการ ได้มีการเรียนรู้เป็นวิชาที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งจะทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในประเทศไทยมีความกว้างขวางและส่งเสริมให้การพัฒนาการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาลมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ต่อมารัฐบาลโดย นายสมัคร สุนทรเวช ได้มีมติยืนยัน เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ มอบหมายให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นองค์กรหลักในการติดตามประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐต่อไป ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงเป็นองค์กรหลักในการติดตามประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ และมีหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สถาบันพระปกเกล้า เป็นต้น เพื่อดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการติดตามประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

